LINDESKOLAN

Projektarbete

Lindesberg

2007-2008

Att bo i Löa

Namn: Sofia Elvenäs och Anna Lager

Klass: Sp05C och Sp05B

Handledare: Karin Smed-Gerdin

Medbedömare: Staffan Rohm

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning..... 3
Bakgrund..... 3
Löa Hytta..... 3
Löa Friskola..... 4
Affären i Löa..... 4
Föreningsliv..... 5
Löa-bladet och Löabloggen..... 5

Syfte/ frågeställning..... 6

2. Metod..... 7

3. Resultat..... 9
Enkäten..... 9
Fråga 1..... 9
Fråga 2..... 9
Fråga 3..... 10
Fråga 4..... 10
Fråga 5..... 10

Medelålder och befolkningsmängd..... 12
Djupintervjuer..... 13
Lars och Ann-Marie Cederin..... 13
Britt Carlsson..... 15
Lars Åby..... 16

4. Diskussion..... 19

5. Slutsats..... 20

Källförteckning..... 21

BILAGA 1..... 22
BILAGA 2..... 23
BILAGA 3..... 24
BILAGA 4..... 25
BILAGA 5..... 26
BILAGA 6..... 27

Sammanfattning

Huvudsyftet med vår undersökning är att få fram vilka faktorer som är avgörande för att människor väljer att flytta till eller från byn Löa. Vi är båda uppväxta i byn, och anser därför att ett sådant här arbete skulle vara både roligt och intressant, även för omgivningen. Vi valde även att undersöka det nuvarande befolkningsantalet, samt vilken medelålder byn har i dagsläget.

För att få fram ett bra och givande resultat har vi lämnat ut en enkät, samt genomfört ett antal djupintervjuer med några av byns invånare. Vi valde detta tillvägagångssätt för att komma byborna närmre, vilket i sin tur sätter en mer personlig prägel på resultatet. Vi har använt oss av både böcker, internet samt bybornas egna erfarenheter som källor.

Vi har kommit fram till att de faktorer som påverkar flytt är bl.a. släkt och arbete. Utifrån det vi fått fram genom enkäten och djupintervjuerna, så verkar det som att byborna i bergsmansbyn Löa är nöjda och trivs med sin tillvaro.

1. Inledning

I slutet av årskurs 2 var det dags att börja planera vad för typ av projektarbete vi skulle ägna oss åt i trean. Vi hade båda klart för oss att vi ville göra något som kopplade till vår hemby, Löa. Då kom idén upp att vi ville undersöka vilka faktorer som är avgörande för in-och utflyttning i Löa. Vi ville även se hur befolkningsantalet och medelåldern har förändrats under cirka tio år.

1.1 Bakgrund

Löa ligger i norra delen av Lindesbergs kommun och tillhör Ramsbergs församling. Byn är uppdelad i Östra och Västra Löa, och skiljs åt av riksväg 50 (mellan Örebro och Falun) som passerar genom den vidsträckta byn. Löa utmärker sig av den jordbruksbygd som drivs av självägande bönder, samt av Löa Hytta som än idag är i drift av hyttelaget, dock endast som museiverksamhet.[1]

1.1.1 Löa Hytta

Man tror att järnframställning har förekommit i Löa sedan 700 e. Kr. Bergsmanshyttan, som bönderna i byn ägde tillsammans, beräknas ha funnits på samma plats i minst 700 år. Löa har en gång i tiden varit en av de många småbyar i Bergslagen som svarade för en tredjedel av Europas järnproduktion. På den tiden var hyttan centrum i byn. Bergsmännen arbetade tillsammans med malmbrytning, kolning samt järnframställning, samtidigt som de även var självägande jordbrukare.[2]

Under 1800-talet köptes många bergsmanshyttor upp av storföretag, men Löabönderna var envisa och ville själva driva sin hytta enligt gamla mönster. Detta handlande är typiskt för hur Löaborna agerar. Man går samman och jobbar praktisk tillsammans kring byns gemensamma angelägenheter. De drev hyttan fram till 1907, då hyttan stängdes igen.

[1] http://sv.wikipedia.org/wiki/L%C3%B6a (2008-03-11)
[2] http://www.algmark.nu/foldrar_Loa.htm (2008-03-11)

Hyttelaget upplöstes dock aldrig. Enskilda Löabor är än idag delägare i hyttan och fattar årligen beslut kring hyttans verksamhet.[3]

Förutom hyttan finns även bygdegården, skolan, kvarnen och sågen som tillsammans med de gamla bergsmansgårdarna ger Löa dess speciella charm och karaktär.

1.1.2 Löa Friskola

I byn finns som tidigare sagt en friskola och ett dagis som drivs av Löa Skola Ekonomisk Förening. Skolan är inte så stor, men tillräckligt stor för att de ska kunna erbjuda alla elever till och med årskurs 6 en grundskola att trivas och utvecklas i. Skolan byggdes för kommunala pengar år 1909 och är alltså snart 100 år gammal. Löa Friskola startade hösten 1993 med 37 elever. Nuvarande läsår 07/08 är elevantalet 108 st. Skolan är byns kärna och en viktig bidragande faktor till att folk väljer att flytta till Löa.[4]

1.1.3 Affären i Löa

Affär har funnits till och från i Löa genom åren. Det hela började år 1871, då Rällså Handelsbolag bildades och hyrde affärsbyggnaden av Gustav Andersson, från gården Lerbacken. År 1872 anställdes Carl Åström som handelsföreståndare.

År 1890 kom knallen David Fredrik Ljungberg till Löas trakter och köpte affären av den dåvarande ägaren Alfred Åberg. David Fredrik Ljungberg drev affären fram till 1930. Det året tog hans svärdotter Agda Ljungberg över affären helt och drev den ensam i 47 år. Affären lades ner 31 december, 1977.

På 1970-talet hade Löa två affärer, Ljungbergs samt K.V Johanssons speceriaffär. När Ljungbergs lades ned fortsatte K.V Johansson att driva verksamhet i en byggnad intill hyttan. Lokalerna i Ljungbergs affär stod tomma fram till år 1983. Det året öppnades där en klädbutik, Löaboden, som drev sin verksamhet under ca fyra år.
Ljungbergs affärsbyggnad såldes sedan vidare, denna gång till Ann-Marie Lie, som öppnade antikaffär mellan år 1987-1995.

---

[3] http://www.algmark.nu/foldrar_Loa.htm (2008-03-11)
[4] http://www.loaskola.se/pages.asp?r_id=4168 (2008-03-11)

Året var 1995 och affären var tillbaka i Ljungbergs lokaler, vid det här laget som ”ICA-affär’n”, och drevs då av Mikael Norwald fram till år 2003. Därefter såldes rörelsen vidare till det nyinflyttade Västerås-paret Anna och Kentha Olofsson. De anslöt sig till leverantörskedjan Handlar’n (Axfood). De utvecklade verksamheten genom att bygga ut affärslokalen och öppna ett kafé.[5]

Det är svårt för en lanthandel att överleva på en så pass liten ort som Löa. Med tiden avtog affärsverksamheten, och paret inriktade sig istället på att fortsätta driva kaféet. Kafélokalen används även för andra bruk, som så möten, yoga, samt bio-och musikkvällar.

1.1.4 Föreningsliv

I dag bor 309 personer i Löas bykärna, som driver jord- och skogsbruk, skola, samt ca 40 olika småföretag med mycket varierande verksamheter. Byn har ett brett föreningsliv med många aktiviteter och många aktiva. De föreningar som finns är LÖBO (Löa Bostäder), Östra Löa byalag, Västra Löa byalag, LUM (Löa Unga Mammor), Sportklubben, Bygdegårdsföreningen, Hembygdsföreningen, Löa Hyttelag, Kulturföreningen, Jakt & Fiske-vårdsföreningen, samt Löa Skola Ekonomisk Förening.[6]

1.1.5 Löa-bladet och Löabloggen

Löa-bladet är Löas egna tidning med lokala nyheter från bygden. Där kan man läsa om allt som har hänt, händer och ska hända i byn. Redaktionen startades år 1986 av Stina Gottliebsson, Margareta Gustavsson och Maria Lindstedt, genom Löa Hembygdsförening. Till en början fick redaktionen ut ca 4 nummer/ år och har sedan dess pendlat mellan 1-4 nummer/ år.

På senare tid har det uppkommit en lite mer modern anslagstavla i byn. Löabloggen, är en mötesplats och ett forum för alla i byn, där man kan läsa om och dela med sig av vad som händer just nu i byn och runt omkring den, t.ex. fotbollsturneringar, träffar, möten, samt

[5] Se bilaga 4
[6] http://www.bergslagen.com/foreningar.htm (2008-03-11)

lyckor och olyckor.[7] Bloggansvarig är Lillemor Ardesjö, i samarbete med Susanne Forsberg och Mikael Stark. Bloggen är mycket välbesökt och har i snitt 80 unika besökare varje dag.[8]

Allt detta bidrar tillsammans att göra denna traditionsrika och charmiga bergsmansby till en levande och intressant plats att bo på.

1.2 Syfte/frågeställning

Vi är båda uppväxta i byn Löa. Det är i Löa vi känner oss hemma, och det är där vi har våra rötter. Många har flyttat ifrån byn under åren, men många har även flyttat in, och därför tyckte vi att det skulle vara intressant att undersöka hur befolkningskurvan har förändrats. Vi trodde även att ett sådant här arbete skulle vara uppskattat av övriga bybor, både nyinflyttade och bofasta.

Frågeställning:

- Vilka faktorer har bidragit/bidrar till medelåldern och befolkningsantalets förändringar?
- Hur har befolkningsantalet och medelåldern förändrats?
- Vad är det som avgör om människorna stannar, flyttar ut eller flyttar hit?

[7] http://loabloggen.blogg.se/bakgrund_och_blogregler.html (2008-04-01)
[8] Susanne Forsberg, bloggredaktör (2008-04-01)

2. Metod

I första hand har vi samarbetat med Britt Carlsson, som sedan många år tillbaka för befolkningsstatistik för eget bruk över Löas *bykärna*. Britt vill gärna att man noterar att det är Löas *bykärna* hon för statistik över, då kommunens egen statistik omfattar hela området kring Löa, närliggande orter så som t.ex. Torpa och Rällså. Britt har alltså, liksom vi, skärmat av området kring byn och fokuserat på det som vi kallar Löa. Enligt Britt går bygränsen vid Viksnäs i söder och Lakabäcken i norr, Landboäng i väster och Hagaberg i öster (se bilaga 5). Hon har hjälpt oss att ta fram information över antalet bybor, samt deras åldrar. Detta har vi sedan uppdaterat för att få ut den nuvarande medelåldern i bykärnan, då många människor har försvunnit och tillkommit.

För att vi skulle få en mer personlig bild av varför folk väljer att flytta till eller ifrån Löa, valde vi att ge ut en enkät. Där ställde vi olika frågor om diverse faktorer som kan påverka flytt (s.k. push/pull-faktorer). Den 27 november 2007 delade vi ut vår enkät i postlådorna till ca 30 personer i byn. Vi tog hjälp av en internetsida (www.hitta.se) för att finna rätt adresser till byborna. För att få rätt struktur på enkäten använde vi oss av en bok som heter Enkätboken[9], vilken är en grundbok i enkätmetodik. Den hjälpte oss att konstruera frågorna rätt för att få fram bra och givande svar. Vi var oroliga att vi inte skulle få tillräckligt med information av de 30 enkäterna då vi närmade oss sista inlämningsdatum och knappt hade fått in hälften av svaren. Vi valde därför att trycka upp fler enkäter och boka ett eget bord på Löas julmarknad den 9 december 2007. Den dagen fick vi in ytterligare 25 svar, vilket kompletterade övriga enkäter bra. Totalt fick vi in 44 svar.

När vi hade sammanställt enkäterna, var nästa utmaning att samla in saknade födelsedata på byborna som Britt ännu inte hade dokumenterat. Detta innefattade bl.a. nyinflyttade och nyfödda. Detta var vi tvungna att göra för att kunna räkna ut medelåldern i byn som är en viktig del av vårt arbete. Vi använde oss även här av webbsidan www.hitta.se för att hitta rätt telefonnummer till byborna, för att sedan kunna ringa dem och presentera vårt arbete, samt fråga efter deras födelsedata.

[9] *Enkätboken Trost, Jan, Studentlitteratur AB 2001*

För att komma byborna närmare och få en mer personlig version av varför just de har flyttat till Löa valde vi att intervjua ett fåtal personer lite djupare. De fick berätta om sina liv och hur de kom till Löa. De fick även berätta hur de trivs i byn samt hur de uppskattar byns utbud av aktiviteter osv. Tanken var från början att vi skulle intervjua ett tiotal personer, men tiden blev knapp mot slutet och vi fick ihop totalt tre djupintervjuer.

3. Resultat

I vårt projektarbete har vi använt oss av många olika metoder för att få fram ett bra resultat. Vi kommer att presentera vårt arbete i den ordning vi har fått fram resultaten.

3.1 Enkäten

Vi ville höra bybornas egna åsikter, och kom därför överens om att vi skulle ge ut en enkät som behandlade de viktigaste frågorna om varför folk flyttar till Löa, varför de stannar och vad anledningen skulle vara om de flyttade. Vi hade aldrig gjort en enkät förut och gick därför till biblioteket på Lindeskolan och lånade en grundbok i enkätmetodik. Med hjälp av den lärde vi oss att konstruera frågorna rätt för att svaren skulle bli de mest givande. Eftersom de bybor som svarade på enkäten ibland kryssade i flertalet svarsalternativ så stämmer inte siffrorna exakt med de antal enkäter vi fått in.

På vår enkät svarade 20 män och 24 kvinnor, alla i blandade åldrar. (Se bilaga 1)

3.1.1 Fråga 1

Hur länge har du bott i Löa?

Utifrån de svar vi fick in kunde vi se att majoriteten, 28 personer, är antingen födda i Löa eller har bott här längre än i tjugo års tid. På de andra svarsalternativen där antalet år boende i Löa låg mellan 1- 20 år var svaren totalt 17 stycken.

3.1.2 Fråga 2

Varför valde du att flytta till Löa?

Det visade sig att majoriteten av de svarande valde att flytta till Löa på grund av släkt och kärlek, 20 respektive 14 svar. Löa är en lugn och fridfull plats att bo på och enligt vår enkät flyttade 11 personer hit på grund av miljön. Sju personer flyttade hit av annan orsak, exempelvis vänner, och de två sista svarsalternativen, skola och arbete, fick tillsammans 8 svar.

3.1.3 Fråga 3

Om du någon gång skulle flytta från Löa, vad tror du att anledningen skulle vara?

På en så pass liten ort som Löa är det svårt att hitta arbete på hemmaplan. Det visade sig i vår undersökning att den avgörande faktorn för flytt i de flesta fall, 13 stycken, skulle vara just arbetet. De övriga svarsalternativen såsom kärlek, skola, släkt och miljö visade sig inte vara lika avgörande för flytt, de fick totalt 15 svar tillsammans. Många, 7 personer, svarade att de inte såg någon anledning till flytt, förutom sjukdom och dödsfall.

3.1.4 Fråga 4

Hur trivs du i Löa när det gäller skolan, miljön, de aktiviteter som erbjuds samt de evenemang som anordnas?

Folket verkar trivas bra i Löa då vi till vår glädje såg att ingen hade kryssat i de två sista alternativen ”ganska dåligt” och ”inte alls bra” på någon fråga. Majoriteten hade kryssat i ”mycket bra” på alla frågor. Då alla inte är engagerade i skolan samt aktiviteter och evenemang har siffrorna blivit lite olikartade.

3.1.5 Fråga 5

Har du något annat du vill dela med dig av? Skriv gärna och berätta!

Längst ned på vår enkät hade vi ett utrymme där de svarande fick skriva egna kommentarer. Vi uppskattade att folk skrev vad de tyckte och därför vill vi även publicera de kommentarerna i vårt arbete.

”Mycket som händer i Löa är på löabornas egna initiativ och många kan göra en insats. Löabron, badbryggan, idrottsplan, bastun, Lokalen, kulturföreningen, skolan, LSK, dansbanan, hyttan mm. Överallt har lokalbefolkningen ett finger med, annars skulle inget fungera.” Man, 75.

”Tacksam för att få bo i ett privatägt hyreshus lämpligt för pensionärer. Borde finnas fler i landet.” Kvinnlig pensionär.

”Synd att det inte finns någon affär längre.” Man, 55.

”Det är viktigt för en by som Löa att ha en allmän service. Det vill säga skola, bra kommunikationer, och vad som nu är viktigt är att få en affär.
Vidare är att vi kan bygga vidare på samhörigheten mellan generationerna. Alla skall kunna vara med oavsett om du är 5 år eller 85 år. Vi har det och skall vara rädd om detta.
Den unga generationen skall först fixa utbildning, och sen se sig om och resa runt i världen. Få perspektiv på tillvaron. Gärna arbeta i andra miljöer. Och så upptäcka att uppväxten i Löa har gjort intryck, genom familjens värme och trygghet och en fin frihet under ansvar. När döttrar och söner är färdiga så finns det något att flytta tillbaka till och ge vidare till en ny generation av barn.
Utan nya barngenerationer finns ingen framtid. Vårt hopp är att vi, som tidigare föräldrar, har kunnat förmedla något av trygghet och anda inför en alltid osäker framtid.
Framtiden känns fin för Löaandan!” Man, 69.

”God anda i byn. Bra på att släppa nytt folk i gemenskapen. Men som vanligt i en liten by så kan det bli lite mycket rykten och skitsnack. Men det köper man om man vill bo på landet.” Kvinna, 47.

”Löa var ett av de sista ställena på jorden som jag skulle bo på… Men det var ju tur att man kan ändra på sig!!!?” Kvinna, 38.

”Vi flyttade till Löa utan att känna till mycket om byn, men vi fann mycket snart att detta var det bästa vi någonsin gjort.” Par, 75 och 65.

”Svårt att komma in i gemenskapen. Helst ska man ha haft släkt här i 300 år.” Kvinna, 58.

”Teater, typ revy saknas.” Man, 55.

”Positivt att leva i ett litet samhälle ist. f. en storstad.” Man, bosatt i Löa sedan trettio år tillbaka.

”Saknar möjlighet att köpa kvällstidningar” Man, 68.

”Ibland orolig för att byn ska dö & förfalla!! Skolan är en sådan sista livsglädjefaktor som håller byn igång, men oron finns alltid där…!!” Kvinna, bosatt i Löa sedan fyrtio år tillbaka.

”Små hundlortar torkar snabbt bort, värre med hästskiten?” Kvinna, 89.

3.2 Medelålder och befolkningsmängd

Det finns ingen officiell statistik över medelåldern och befolkningsmängden eftersom Löa inte har någon formell avgränsning i folkbokföringen. Byn är bara en del av Ramsbergs församling. Gammal är ett ord som ofta nämns i samband med Löa. Byn är för visso mycket gammal och har gamla traditioner, men är samtidigt en väldigt ung by med unga och aktiva invånare. De faktorer som påverkar förändringen av medelåldern och befolkningsmängden är antalet födda/avlidna, inflyttade/utflyttade samt de push/pull-faktorer som finns.

År 1989 hade byn, enligt vår källa Britt Carlsson, 275 invånare, som fram tills idag har växt sig till totalt 309 personer. Sedan 1970-talet hade medelåldern pendlat mellan 38 och 41 år. Detta är en stark och mycket positiv ökning för byn.

År 1991 hade Löa förlorat två invånare och låg på totalt 273 invånare. Medelåldern var då 38,5 år. Under 1990-talet bestod byn i majoritet av människor som var födda på 1940-talet. (Se bilaga 2)

År 2000 hade byns befolkning ökat till 292 personer och medelåldern låg på 39,5 år. (Se bilaga 3) Utifrån detta resultat kan vi se att byn fått en tydlig tillökning, genom nyfödda samt nyinflyttade.

År 2008 har byn fått ytterligare 17 nya invånare, både stora och små. Byn består idag av 153 kvinnor och 156 män, totalt 309 personer. Medelåldern ligger fortfarande på en relativt låg nivå, 40,3 år, tack vare barnfamiljerna. De finns även några få avsevärt äldre invånare i byn vilket drar upp medelåldern. (Se bilaga 4)

3.3 Djupintervjuer

Vi ville höra bybornas egna historier om hur det kom sig att just de hamnade i Löa av alla ställen, och därför valde vi att djupintervjua ett antal personer med olika kopplingar till byn samt även för att komplettera enkäten. Vi fick ihop tre intervjuer varav en gjordes med ett par, så vi har alltså intervjuat fyra personer. Vi lade upp intervjuerna på så vis att de till en början fick berätta lite om sig själva, som uppväxt och hur det kom sig att de hamnade i Löa.

3.3.1 Lars och Ann- Marie Cederin

Lars Cederin föddes år 1933 och växte upp i Enskede utanför Stockholm Han hade planer på att dra till sjöss men i sista stund träffade han Ann- Marie, även kallad Ami, då han arbetade som lärare i Stockholm.

Ann- Marie föddes 1934 och bodde som liten i Värmland men växte upp i Dalsland. Hon utbildade sig i Stockholm till skolkökslärarinna. Hon tog examen i april 1950, och 9 år senare träffade hon Lars och till midsommar 1959 förlovade de sig. Sedan fick de båda tjänst på Gotland och första sonen Per föddes 1961. Med tiden kom även de yngre barnen Inge och Anna. Ann- Marie tyckte att Gotland låg för långt hemifrån och Lars ville ha ett mer vintrigt klimat. Så Lars sökte tjänst i bl. a. Kopparberg och fick arbete på Bångbroskolan där han arbetade i 25 år medan Ann- Marie, som förutom att vara hemma med barnen, arbetade på Posten, var lärarvikarie samt drev eget företag i 7 år.

Flytten till Löa är en lustig historia…

Året var 1998 och barnen hade flyttat hemifrån. Både Lars och Ann- Marie tyckte huset kändes för stort för endast två personer. De var även överens om att de heller inte ville bo kvar i Bångbro. Det fanns tankar på att flytta till sommarstället i Dalsland, men de ville samtidigt bo kvar nära barnen. En dag var Ann- Marie på väg hem till Bångbro, från Lindesberg. Hon passerade då genom Löa och fick syn på det vackra gamla missionshuset som ligger längs vägen och tidigare varit en skola. Hon såg att det var en lägenhet till salu och fattade snabbt tycke. Hon åkte hem och berättade om sin upptäckt för Lars, som till en början protesterade men ändrade sig fort.

De tog inte lägenheten på en gång, utan de kände att de ville se sig om i världen först, innan de slog sig till ro. De sålde huset i Bångbro och bokade en resa till Indien, som varade i 3 månader. De kom hem i mars och i april blev en lägenhet ledig i missionshuset. De flyttade in i mitten av juni 1999 och där bor de kvar än idag.

De trivs jättebra i byn, trots att de bor lite trångt. Missionshuset har ett fint läge nära ån, vilket passar dem perfekt då Lars tycker väldigt mycket om vatten. Paddla kanot, bada och åka skridskor är några av hans intressen.

När de först kom till byn kände de sig väldigt välkomnade av byborna. De tror att deras egen öppenhet var bidragande till att de kom in så fort i gemenskapen. En kort tid efter att de flyttat in så blev de erbjudna att hjälpa till med en renovering av den gamla Löabron. Lars hjälpte till att snickra och Ann- Marie serverade korv och fika. Redan här kände de glädjen och gemenskapen i byn. Brobygget är Ann- Maries bästa minne från Löa hittills.

Lars bästa minne handlar däremot om volleyboll. Det var när Lars var med på herrgymnastiken i byn, som drivs av Löa Sportklubb. De spelade volleyboll under passet, och hade assistans av Anette Bogland, som i vanliga fall leder den ordinarie volleybollen i byn 2 ggr/vecka. Hon erbjöd Lars att bli med och spela volleyboll också. Han tackade gladeligen ja, och på det viset lyckades han bli bekant med även den yngre generationen i byn. Det betyder mycket för Lars att både gamla och unga kan umgås tillsammans och därför är det hans bästa minne.

Lars och Ann- Marie tycker att föreningslivet är en viktig del för att nyinflyttade ska kunna komma in i gemenskapen. Det krävs egen vilja och initiativ till detta. Vi som bor i byn måste vara öppna och ha en bra inställning till de nyinflyttade. Har man växt upp någon annanstans har man sina rötter där. Men genom flytt till en ny plats kommer sidorötter till och det är väldigt viktigt.

Lars och Ann- Marie uppskattar alla föreningar mycket, men det nya tillskottet Kulturföreningen är något extra. Äntligen har kulturen dragit igång i byn, med bio och musikkvällar. Ann- Marie tycker att ”Löingarna” är kända för att få saker och ting gjorda tillsammans.

Paret njuter av att byn utvecklas mer och mer. Skolan har äntligen kommit på fötter igen och husen är upptagna och eftertraktade, till skillnad från närliggande småorters. En negativ förändring är självklart förlusten av ”Affär’n”. Men paret Cederin har lätt att ta sig till omkringliggande affärer, med hjälp av bil men även av den hyfsade busstrafiken. Därför tycker de att ”Affär’ns” frånvaro är tråkig, men tror inte att det är avgörande för byns framtid.

Vi ställde frågan till Ann- Marie och Lars, om de ansåg att det var nödvändigt med en tillbakaflytt för utflugna Löabor, eller om byn skulle vara den samma med endast nyinflyttade från andra orter. På den frågan svarade de att det är en bra blandning med gammalt och nytt blod. Att ta och ge från bägge håll blir enhetligt.

3.3.2 Britt Carlsson

Britt Carlsson föddes i Löa 1946. Hon läste på Kvinnerstaskolan som då var en lanthushållsskola, och endast hade kvinnliga elever. Hennes nuvarande man Alf låg då i lumpen på I3 i Örebro. I3- pojkarna var ofta ute vid Kvinnerstaskolan och ”sladdade runt”, och på den vägen träffades Alf och Britt. Efter de gift sig fick Alf jobb i Fjugesta och Britt fick flytta ifrån Löa i 3,5 år.

Britt höll på att längta ihjäl sig och kände sig alldeles sjuk av att vara borta från byn. 1968 flyttade de tillbaka till Löa. Idag bor de tillsammans på Britts föräldragård, Östannor i Löa och har barnen Åsa och Christer tillsammans, som i sin tur bidragit med barnbarnen Oskar och Annie samt Jonna och Niklas. Alf driver hemma på gården en lantbrukshandel för Dalviks kvarn.

Britt tycker väldigt bra om Löa. Hon uppskattar den starka sammanhållningen som är från 0-100 år. Den sammanhållningen anser hon vara unik för Löa, den finns inte på andra ställen och det ska vi vara väldigt stolta över.

De positiva förändringarna som skett är att det flyttar hit mycket nytt folk, att bostäderna blivit väldigt attraktiva och att vi har sådan bra sammanhållning. Skolans utveckling är även den en positiv förändring. Det enda negativa Britt kan komma på är nedläggningen av ”Affär’n”, det tycker hon är fruktansvärt. ”Affär’n” fungerade som en samlingspunkt i byn,

och kaféet kan inte kompensera fullt ut på den punkten. Alla går inte till kaféet på samma sätt som de gick till ”Affär’n”.

Föreningslivet spelar en stor roll för Britt. Hon tycker att alla föreningar har en speciell funktion. Bygdegårdsföreningen är extra viktig för henne och även för resten av byn. Bygdegården är uthyrd ca 400 ggr/år och ca 2 ggr/dag till aktiviteter som barngymnastik, skolidrott, volleyboll, innebandy, bröllopsfester, födelsedagsfester osv.

Britt anser att det är viktigt att utflyttade ungdomar kommer tillbaka till byn för att ”Löaandan” ska leva kvar. Människor utifrån kan aldrig få den äkta ”Löa-känslan” i byn om inte de ursprungliga invånarna lever kvar. Det är viktigt att vi blandar oss lite med nya och gamla bybor. Alla måste bjuda lite på sig själva för att komma in i gemenskapen.

3.3.3 Lars Åby

Lars Åby föddes år 1939 och är uppvuxen på gården Åby i Löa. Han är bondson, men har jobbat större delen av sitt liv som filmare i arktiska områden och gjort film för TV över hela världen. Han har bland annat gjort naturdokumentärer om eskimåer, isbjörnar, valrossar, sälar, myskoxar, fåglar mm, samt den kända TV-serien Barn i By, som är en dokumentär om hembyn Löa.

När han bodde i Stockholm kände han att han ville göra en film om en by ute på vischan, och Löa var ett naturligt val för Lars. Han filmade i två månader per avsnitt och klippte det hela till sex stycken filmer, som sedan sändes under 1 år på TV som då bara hade en kanal. Serien blev en stor succé.

Som äldsta son var det egentligen meningen att Lars skulle ta över familjegården, en bergsmansgård från 1700-talet, som föräldrarna tog över när de gifte sig 1938. Som ung var Lars mycket intresserad av foto och film. Därför flyttade han som 18-åring till Stockholm, vilket inte uppskattades av föräldrarna. Den sju år yngre brodern Örjan, fick istället ta över gården som numera ägs och drivs av bröderna tillsammans.

Efter 13 år i Stockholm flyttade Lars tillbaks till Löa, och året var 1971. Han kände att det inte var nödvändigt att bo i Stockholm för filmandets skull, då han var frilansande. Han

skaffade sig ett eget klippbord och kunde därför flytta hem arbetet, och på så vis flytta tillbaks till barndomsbyn Löa. ”Här lär jag ju bli kvar också”, säger Lars och skrattar. När Lars flyttade till Stockholm hade han alltid i bakhuvudet att han kunde åka hem och ta jobbet som skogsarbetare och köra häst, om det inte skulle gå så bra i Stockholm. Det är nämligen ett av hans bästa minnen, att få köra med häst i skogen. Ett annat intresse är att fiska kräftor. Antalet kräftor spelar ingen roll, bara upplevelsen att fiska och ha gemenskap är det som betyder något.

Lars trivs självklart i Löa, annars skulle han såklart inte bo här. Han tycker att Löa är fantastiskt, och en stor skillnad mellan Löa och andra byar är att den inte är beroende av någon speciell bruksmiljö. Man kan jämföra Löa med t.ex. Stråssa som alltid varit beroende av gruvan och dess verksamhet. Eftersom Löa har nästan alltid bestått av självförsörjande bönder har den en helt annan struktur än andra byar. Människorna i Löa vet att ingen hjälp ges utifrån, man får ta tag i saker och ting på egen hand om något ska bli gjort.

Lars berättar att han tycker att kommunen är väldigt dålig på att hjälpa till, t.ex. att sponsra med bidrag och support. Till exempel friskolan och deras skolbussar, vilka skolan själva har införskaffat och underhåller utan den minsta hjälp från kommunen. Människorna i Löa är med och betalar skatt som alla andra i Lindesbergs kommun helt naturligt, och då borde även byns skola få sin del på samma sätt som de kommunala skolorna får sin. Lars anser även att förlusten av ”Affär’n” är det värsta som har hänt byn. Det är många människor man aldrig möter längre, som man i alla fall träffade som hastigast då ”Affär’n” fanns. Men än har byn inte gett upp.

Det som är positivt, enligt Lars, är att det har flyttat in så mycket ungdomar i byn. Han tycker att byn behöver nya generationer, inte bara gamla pensionärer för att leva vidare. Gemenskapen är stark, vilket märks på fester och sammankomster, då både barnfamiljer och de allra äldsta dyker upp. I städerna är åldersklasserna splittrade och större, vilket inte är bra för gemensamheten tycker Lars.

Föreningslivet behövs även det, då det fyller många funktioner. Det är många som blir engagerade i och med att man intresserar sig för många olika saker och det gör bygden mer levande. Det är viktigt för nyinflyttade så att de kommer ut och får kontakt med byn, samt deltar i de aktiviteter som erbjuds. Folket i Löa är öppna, och tar gärna emot folk utifrån.

Något som krävs för att byn ska leva vidare är att utflugna löabor återvänder. Lars sade alltid till sina barn att de skulle resa ut i världen för att få perspektiv på tillvaron åt båda håll, och om det passar kan de flytta hem till Löa igen. Så gjorde Lars själv och många fler i byn. Det är ingen fara att flytta ifrån som ungdom, då föräldrarna oftast finns kvar som en trygghet vid eventuell återflytt. Lars tycker även att det är kul att Löa är så internationellt med både amerikaner, australiensare och norrmän. Löa har många möjligheter att leva vidare som en levande by, tycker Lars.

4. Diskussion

Det vi har kommit fram till genom denna undersökning är bl.a. att de faktorer som avgör varför människor väljer att bosätta sig i Löa samt att flytta härifrån är bland annat skola, arbete, miljö, aktiviteter, evenemang, vänner, släkt och kärlek. Både genom enkäten och intervjuerna fick vi fram att skolan är en avgörande faktor för Löas överlevnad samt att föreningsliv och aktiviteter är nödvändiga för att nyinflyttade ska ta sig in i gemenskapen och bli en del av byn. Arbete är en viktig del i alla människors liv. Att pendla till jobbet är dock inget hinder för folket i Löa. Trots att många av byborna arbetar på annan ort så väljer en majoritet att bo kvar och fortsätta ta del av gemenskapen och den avslappnande miljön som byn har.

Vi har även kommit fram till att medelåldern och befolkningsantalet i byn har åkt bergochdalbana genom åren. Idag bor det 309 personer i Löa och medelåldern ligger på 40,3 år. Befolkningsantalet har ökat märkbart de senaste åtta åren medan medelåldern, med tanke på befolkningsantalet, har ökat relativt lite. Detta på grund av att de inflyttade tillhört den yngre generationen. En annan orsak är att nya barn kommit till, både genom nyinflyttade och bofasta, vilket håller medelåldern på en relativt låg nivå. Å andra sidan finns det även en äldre generation i Löa som lever kvar och blir äldre och äldre. Detta leder alltså till en stabilitet i medelåldern.

Djupintervjuerna vi genomförde gav mycket. Genom dessa fick vårt arbete en mer personlig prägel samt att byborna själva fick vara delaktiga i arbetet. Vi har kommit fram till, genom både enkäten och djupintervjuerna, att Löaborna i majoritet trivs och är nöjda med sin tillvaro. Byborna var överlag positiva i enkäten och inte blyga med att varken lämna ut namn eller personliga åsikter. Detta gjorde de trots att de i vår enkät fick möjligheten att vara anonyma i sina svar. Ju ärligare svar, desto bättre resultat.

5. Slutsats

Vi kan konstatera att vi har fått lära oss en hel del nya saker om byn som vi inte visste innan, och även om enskilda personer. Ämnet vi valde har passat oss alldeles utmärkt med tanke på att vi båda kommer från byn och är intresserade av dess historia. Vi känner oss nöjda med att vi lyckats fått svar på vår frågeställning, och att det här arbetet är det inte bara vi som kommer ha glädje av utan förhoppningsvis hela Löa by.

Källförteckning

Tryckta:

Enkätboken (*Trost, Jan, Studentlitteratur AB 2001)*

Löa-bladet Nr. 2 oktober 1991 (bilaga 2)

Löa-bladet Nr.1 januari 2000 (bilaga 3)

Affären vid Löa-bron , Sammanställning av dokument och bilder ur Löa Byarkiv (*Ulf Johansson, hyttfogde*) (bilaga 4)

Otryckta:

Möte med Britt Carlsson 2007-09-25

Möte med Britt Carlsson 2008-01-15

Intervju med Britt Carlsson 2008-02-12

Möte med Britt Carlsson 2008-03-04

Intervju med Lars och Ann- Marie Cederin 2008-02-05

Intervju med Lars Åby 2008-02-26

Diagram över befolkningsmängd och medelålder 2008 (ritat av Britt Carlsson) (bilaga 5)

Enkät, Befolkningsstatistik i Löa by (bilaga 1)

Stina Gottliebsson, redaktör Löa-bladet (2008-04-01)

Susanne Forsberg, bloggredaktör, Löabloggen (2008-04-01)

Ingrid Wieselgren, webbdesigner

Elektroniska:

www.hitta.se

www.bergslagen.com

www.loaskola.se

BILAGA 1

Enkät – befolkningsstatistik i Löa by

Kön: Namn (frivilligt): _____
Man □ antal: 20 Kvinna □ antal: 24

Födelseår: _____
1. Hur länge har du bott i Löa?
□ Mindre än 1 år antal svar: 1
□ Mellan 2-5 år antal svar: 4
□ Mellan 6-10 år antal svar: 3
□ Mellan 10-20 år antal svar: 9
□ Annat? antal svar: 28 (Infödd eller boende längre än 20 år)

2. Varför valde du att flytta till Löa?
□ Släkt antal svar: 20
□ Skola antal svar: 4
□ Arbete antal svar: 4
□ Miljö antal svar: 11
□ Kärleken antal svar: 14
□ Annat? antal svar: 7 (Vänner till exempel)

3. Om du någon gång skulle flytta från Löa, vad tror du att anledningen skulle vara?
□ Släkt antal svar: 5
□ Skola antal svar: 4
□ Arbete antal svar: 13
□ Miljö antal svar: 1
□ Kärleken antal svar: 5
□ Annat? antal svar: 7 (Sjukdom, död eller det finns ingen anledning att flytta)

4. Hur trivs du i Löa när det gäller:
* Skolan:
□ Mycket bra antal svar: 30 □ Ganska bra antal svar: 7 □ Ganska dåligt antal svar: 0 □ Inte alls bra antal svar: 0

* Miljön:
□ Mycket bra antal svar: 43 □ Ganska bra antal svar: 1 □ Ganska dåligt antal svar: 0 □ Inte alls bra antal svar: 0

* De aktiviteter som erbjuds:
□ Mycket bra antal svar: 36 □ Ganska bra antal svar: 8 □ Ganska dåligt antal svar: 0 □ Inte alls bra antal svar: 0

* De evenemang som anordnas:
□ Mycket bra antal svar: 38 □ Ganska bra antal svar: 12 □ Ganska dåligt antal svar: 0 □ Inte alls bra antal svar: 0

5. Är det något annat du vill dela med dig av? Skriv gärna och berätta!

13 kommentarer

BILAGA 2

Löa är en mycket ung gammal by

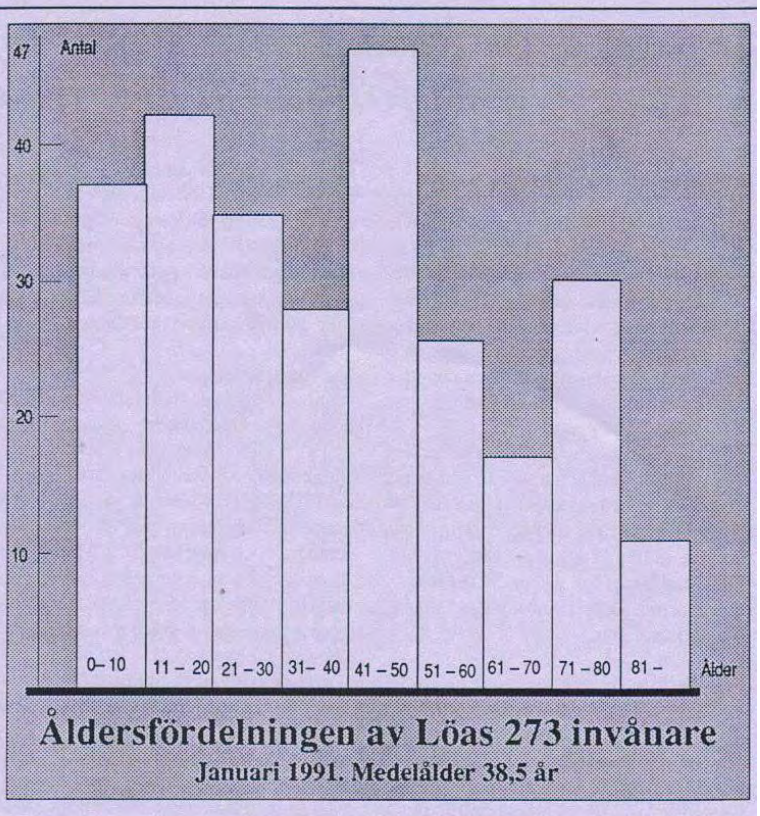

Åldersfördelningen av Löas 273 invånare
Januari 1991. Medelålder 38,5 år

Gammal är ett ord som ofta nämns i samband med Löa. En gammal Bergslagsby, en by med gamla traditioner osv. Och visst är Löa gammalt på det sättet. Men samtidigt är Löa en mycket ung by, en by med unga, aktiva människor. Medelåldern är faktiskt inte mer än ca 38 år.

Som framgår av vidstående diagram är 40-50-åringar i klar majoritet. Folk födda på 1940-talet alltså. Fyrtiotalister som emellanåt beskylls för att sitta som konservativa proppar och vara till hinders för senare generationers utveckling. Fast sådant snack tror ju Löa-Bladets redaktion inte alls på. Två tredjedelar av redaktionen är född 1943, det absolut dominerande födelseåret i byn. Tretton av Löas 273 invånare är födda då.

De två andra topparna i åldersdiagrammet är fyrtiotalisternas föräldrar (71-80 år) och deras barn (11-20 år). Vidare kan vi av diagrammet konstatera att tillväxten i Löa är god. Siffrorna är dessutom hämtade från januari i år. Sedan dess har tre familjer med förskolebarn flyttat till byn, flera barn har fötts och ytterligare är på väg. Löa är en mycket ung gammal Bergslagsby. ❑

Arne blev Bergsman på Skansen

Skansen 100 år

Löas hyttfogde blev Skansenföremål

Det finns som framgår av ovanstående många unga människor i Löa. Dessutom är det så att somliga av de unga och aktiva är över 80 år. För ingen kan väl komma på att kalla Arne Ericsson för gammal, även om han faktiskt blev skansenföremål en vecka i våras.

Det var i samband med Skansens 100-årsjubileum som Sveriges enda bevarade hyttfogde "ställdes ut" i bergsmansgården på Skansen i full bergsmansmundering. Och besökarna fick sig mycket intressant och roligt till livs om Bergslagen och järnhantering i allmänhet och om hyttan och Löa i synnerhet.

Flera av turisterna som sedan kom till hyttan i somras berättade att de kommit, för att de hört talas om Löa av en så ovanligt trevlig och intressant Skansenguide.

Läns-Posten uppmärksammade Arnes Skansenvecka och tog bilden av den äkta bergsmannen framför hyttan. ❑

BILAGA 3

LÖA-Bladet

LOKALNYHETER FRÅN LÖABYGDEN NR 1 2000

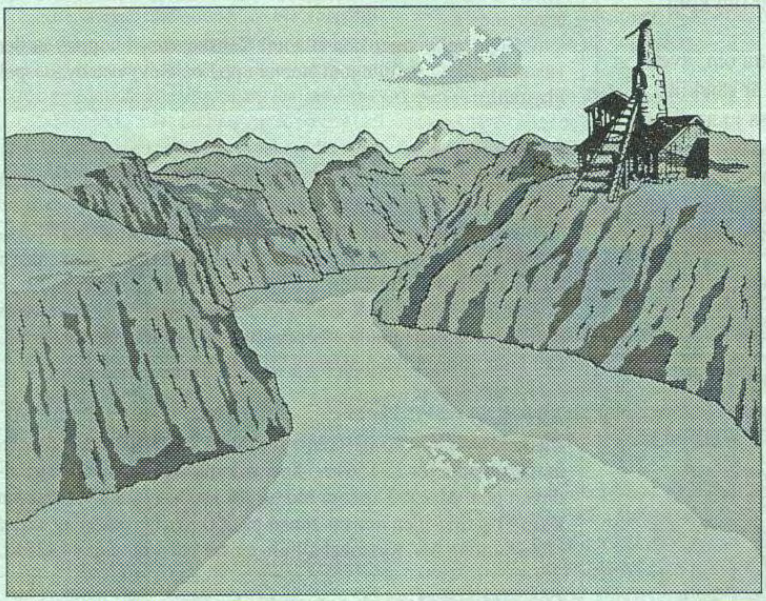

Vattennivån i ån och sjöarna i Löa sänktes ordentlig i mitten av 1800-talet. (Bilden är arrangerad)

Sjösänkningsföretaget som fick Löa på det torra

Löas landareal ökades med drygt 117 ha efter idogt grävarbete under åren 1859-62. Det Stora Sjösänkningsföretaget genomfördes under de åren, främst i syfte att komma till rätta med de stora årliga översvämmnigarna i Västra Löa och runt Tjärnen. Man muddrade i både Norr- och Sörsjön och vid Käfvorna i ån samt grävde bort en udde vid Flögfors, för att få Löa på det torra. Var det ett storstilat företag på den tiden, låter det ju inte mindre fantastiskt idag!

Det är tack vare nyinkommet material till Löa Byarkiv som vi kan berätta om denna sjösänkning. Ingemar Eriksson i Strängnäs har deponerat en god hyllmeter gamla gårdshandlingar och skänkt annat intressant material till arkivet. Bland annat då protokoll från Sjösänkningsföretaget. Ingemar Eriksson är sonson till häradsdomare Claes Eriksson, Claestorp (el. Klastorp) i Västra Löa. (För yngre löabor kanske mer känt som "Pedersens" eller där Åse och Jonny Gustavsson bor nu.)

Arkivfogde Ulf Johansson har studerat protokollen från sjösänkningen och plockat fram en del intressanta fakta därifrån, som han bland annat berättade om på Hembygdsföreningens årsmöte och som Löa-Bladet presenterar i detta nummer. Läs mer på sidan 3.

Tillväxt i glesbygd

Löaborna blir allt fler

Löas invånarantal har på de senaste tio åren ökat, inte bara som sjutton, utan faktiskt med 17 personer. I tider då glesbygden blir allt glesare och just inga kommuner, utöver storstäder och högskoleorter, kan uppvisa någon befolkningstillväxt är Löa det gyllene undantaget.

Det finns ingen officiell statistik på det här, eftersom Löa inte har någon formell avgräsning vare sig i folkbokförings- eller skattelängder. Byn är bara en del av Ramsbergs församling. Men Britt Carlsson på Östannor, som hör till de sifferglada, har under flera år fört en egen statistik på in- och utflyttade, döda och födda i Löa. Och bygränsen går enligt Britt vid Viksnäs i söder och Lakabäcken i norr, Landboäng i väster och Hagaberg i öster. Sålunda räknat fick Britt 1989 ihop 275 personer som till januari i år ökat till 292.

Och är Löa en gammal by så är invånarna desto yngre. Medelåldern ligger, enligt Britts beräkningar på 39, 5 år.

Löa är byn som går mot alla strömmar!

BILAGA 4

Affärsverksamheter genom åren

1864 genomförs generell näringsfrihet för både män och kvinnor. Dvs vem som helst fick öppna handel. Bergsmännen i Löa öppnade sin handelsbod i november 1871

1871-1883
Rällså Handelsbolag
Man bildade ett bolag med 520 aktier á 10 kr. Styrelsen bestod av bergsmännen Erik Ersson Westerby, Anders Andersson från Persgården samt P.M Larsson från Mårtensgård. Bolaget hyrde ett hus på nuvarande platsen av Gustav Andersson, Lerbacken.
1/4 1872 anställde man Carl Åström som handelsföreståndare.
Det står i protokollen att affären har som ändamål att söka bereda lättnad i lefvnadskostnaderna för ortens befolkning.

1883
Rällså Handelsbolag sålde affären 1 jan 1883 till A.G Andersson, Hyttfallet (Östannor) för 4000 kr. A.G Andersson sålde affären redan 8/11 1883 för 5000 kr (ej lager) till Alfred Åberg.

1883-1890
Alfred Åberg från Stora Tuna. Köpte affären för 5000 kr (ej lager). Han fick svårigheter med affären och sålde till D. F. Ljungberg.

1890-1928
David Fredrik Ljungberg kom till trakten som resande knalle. Han öppnade affär i Dammen. Köpte sedan affären i Löa av Alfred Åberg.

1928-1977
Agda Ljungberg
Agda kom hit till byn 1919 och gifte sig 1922 med med Ljungbergs son Gösta. De drev affären från 1924 tillsammans, Gösta dog redan 1930 och då fick Agda ta över affären själv. Affären tillbyggdes 1932. Agda drev affären i 52 år. Affären lades ned 31 december 1977.

1978-1982
Ingen affärsverksamhet, lokalerna står tomma.

1983-1987
Löaboden
Under några år på 80-talet hade Löaboden sin verksamhet här och sålde kläder.

1987-1995
Antikaffär
1987 såldes affärsbyggningen till Ann-Marie Lie och hon öppnade Antikaffär.

1995-2003
ICA-Affär´n
1995 flyttade Mikael Norwald sin ICA-affär hit från den gamla affären vid Hyttan. Han sålde rörelsen 2003 till Anna och Kentha Olofsson.

2003-
Ljungbergs Livs och Kafé
Anna och Kentha Olofsson driver affären sedan 2003. De är anslutna till leverantörs-kedjan Handlar´n (Axfood). De har gjort en tillbyggnad och rörelsen är utvidgad med kafé och eget bageri med bröd-försäljning.

BILAGA 5

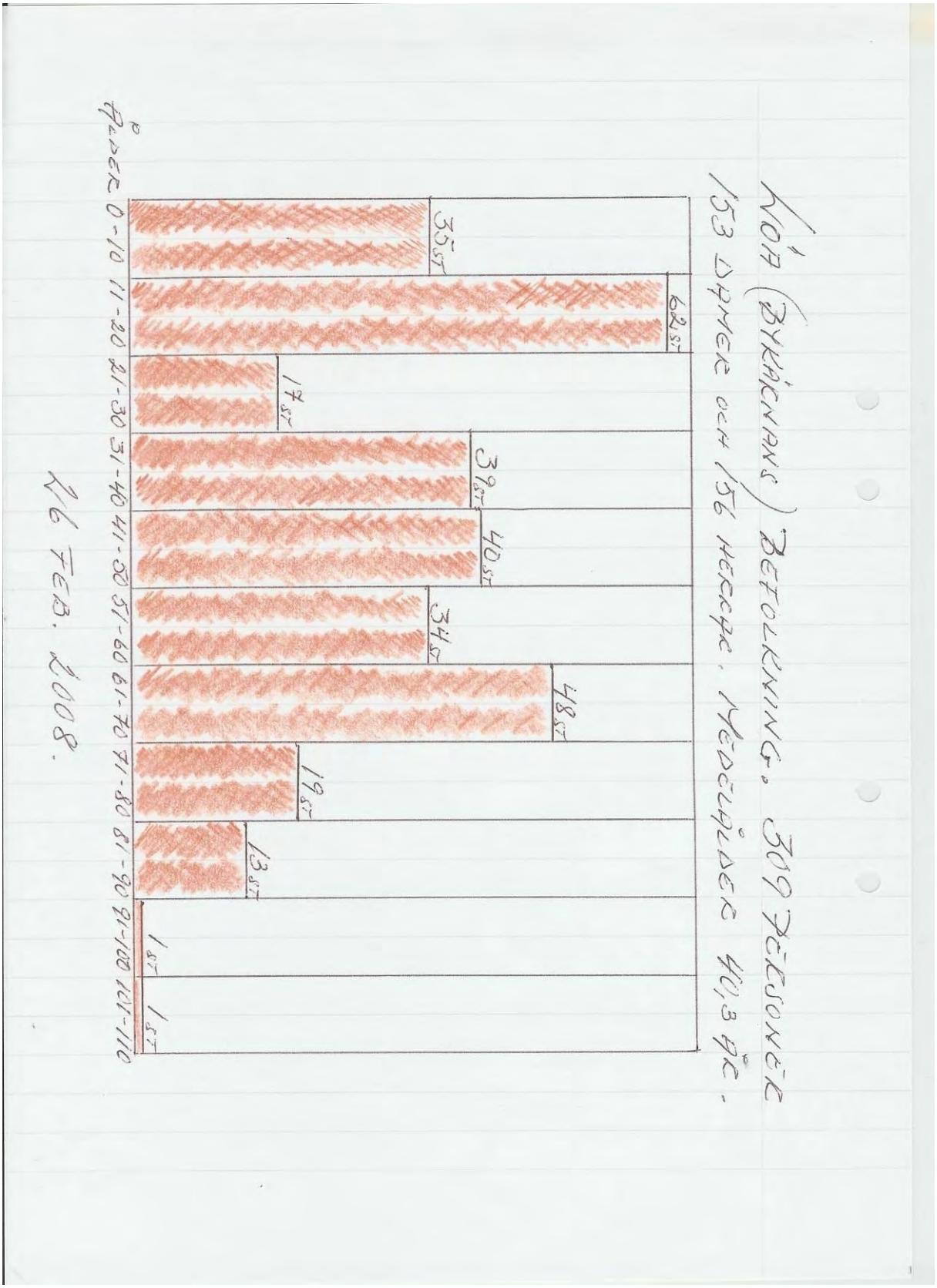
NOR (BYKÄCKNANS) BEFOLKNING. 309 PERSONER
153 DAMER OCH 156 HERRAR. MEDELÅLDERN 40,3 ÅR.
ÅLDER
0-10
11-20
21-30
31-40
41-50
51-60
61-70
71-80
81-90
91-100
101-110
35 ST
62 ST
17 ST
39 ST
40 ST
34 ST
48 ST
19 ST
13 ST
1 ST
1 ST
26 FEB. 2008.

BILAGA 6

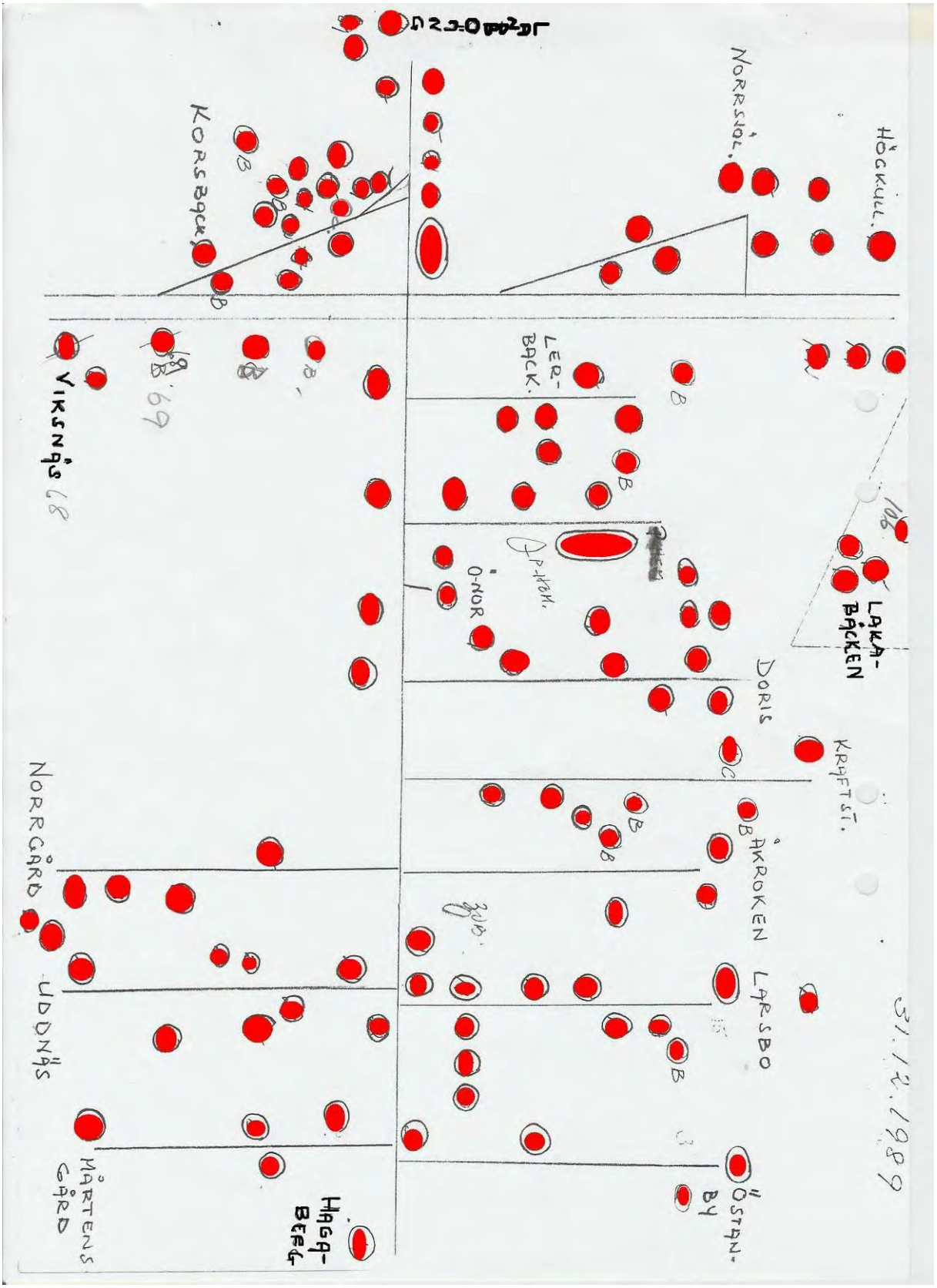
HÖGKULL.
NORRSJÖ.
KORSBACK.
LER-
BACK.
LAKA-
BACKEN
DORIS
KRAFTST.
ÅKROKEN
LARSBO
ÖSTAN-
BY
NORRGÅRD
UDDNÄS
MÅRTENS
GÅRD
HAGA-
BERG
VIKSNÄS
31/12 1989